

INDIAN

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
ONLINE CONFERENCE

THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY

 2025 YEAR

INDIAN, NEW DELHI

ISOC
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
ONLINE
CONFERENCES

THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY

International scientific-online conference

Part 30

February 21st

COLLECTIONS OF SCIENTIFIC WORKS

NEW DELHI 2025

THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY: a collection scientific works of the International scientific online conference (21st February, 2025) -INDIA, New Delhi : "CESS", 2025. Part 30 – 306p.

Chief editor:

Candra zonyfar - PhD Universitas Buana Perjuangan Karawang, Indonesia
Sunmoon University, South Korea.

Editorial board:

Martha Merrill - PhD Kent State University, USA

David Pearce - ScD Washington, D.C., USA

Emma Sabzalieva - PhD Toronto, Canada

Languages of publication: русский, india, english, казахша, о'zbek, limba română, кыргыз тили, Հայերեն....

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference "THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY". Which took place in New Delhi on February 21, 2025.

Conference proceedings are recomanded for scientits and teachers in higher education esteblishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

© "CESS", 2025

© Authors, 2025

<i>KO'KRAK BEZI SARATONI BILAN OG'RIGAN BEMORLAR PARVARISHI.</i> Shodmonova Gavhar Suyunovna	265
<i>HOMILADORLIK VA QANDLI DIABET</i> Shodmonova G.S	268
<i>RUL BOSHQARMASI VA TORMOZ TIZIMI</i> Aminjonov Davlatbek Dilshodjon o'g'li	270
<i>СМЫСЛ СЛОВА И ЕГО СОВМЕСТИМОСТЬ С ДРУГИМИ СЛОВАМИ</i> Панжиев Н.П Йигиталиева Мадинабону	275
<i>TAKRORIY EKIN SIFATIDA YETISHTIRILGAN LOVIYA NAVLARINI</i> <i>FERTIGATSIYA USULIDA SUG'ORISH AGROTEXNIKASI</i> Abdalova Gulistan Nuranovna Buvamirzaeva Gulhayo Solayeva Dinora Baxtiyor qizi	281
<i>КРЕАТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ ГОВОРЕНИЮ НА УРОКАХ</i> <i>РУССКОГО КАК ИНОСТРАННОГО</i> Turg'unboyev Abdullajon Abdubanno o'g'li	287
<i>INTERNET NARSALAR (IOT) VA UNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA TA'SIRI</i> Mardonov Diyor Bobir o'g'li Abdulloyev Asliddin Junaydulloyevich	301
<i>RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI</i> Kamolov Mirjahon Ilhom o'g'li Abdulloyev Asliddin Junaydulloyevich	307
<i>IJTIMOIIY TARMOQLAR VA RAQAMLI REKLAMA BOZORI</i> Abdullayev Dilshod Fazliddin o'g'li Giyazova Nozima Bayazovna	312

RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI

Kamolov Mirjahon Ilhom o'g'li

*Buxoro davlat universiteti
Iqtisodiyot va turizm fakulteti
3-bosqich talabasi*

Abdulloyev Asliddin Junaydulloyevich

*Buxoro davlat universiteti
Iqtisodiyot va turizm fakulteti
Iqtisodiyot kafedrası mudiri, professor,
i.f.d (DSc)*

Anotatsiya: *Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning asosiy tushunchalari, kelib chiqishi, zamonaviy iqtisodiyotdagi ahamiyati va uning mehnat bozoriga ta'siri chuqur tahlil qilingan. Raqamli iqtisodiyotning texnologik rivojlanish orqali ishchi kuchi talablariga, yangi ish o'rinlari yaratishiga va masofaviy ish shakllarini kengaytirishga qanday ta'sir ko'rsatishi haqida statistik ma'lumotlar va tadqiqot natijalari keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Raqamli iqtisodiyot, mehnat bozori, avtomatlashtirish, sun'iy intellekt, texnologik inqilob va masofaviy ish.*

Raqamli iqtisodiyot hozirgi davrning eng dolzarb iqtisodiy modeliga aylandi. Internet, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt orqali yaratilgan iqtisodiy imkoniyatlar global iqtisodiyotning dinamikasini butunlay o'zgartirdi. Ayni paytda raqamli iqtisodiyot faqat ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida emas, balki ta'lim, tibbiyot, transport va davlat boshqaruvi yo'nalishlarida ham asosiy o'rinni egallamoqda.

Raqamli iqtisodiyot – bu iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarni raqamli texnologiyalarni qo'llash asosida amalga oshirish tizimidir. Ba'zida u internet iqtisodiyoti, yangi iqtisodiyot yoki veb-iqtisodiyot degan terminlar bilan ham ifodalanadi.

Raqamli iqtisodiyotning ildizlari 1960-yillarda kompyuter texnologiyalarining rivojlanishidan boshlanadi. 1980-yillarda shaxsiy kompyuterlarning keng tarqalishi va 1990-yillarda internetning paydo bo'lishi bilan iqtisodiyotning ushbu turi shakllandi. Ayniqsa, 2000-yillardan boshlab, elektron tijorat va raqamli xizmatlar tez sur'atlarda rivojlana boshladi. Bugungi kunda esa sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar raqamli iqtisodiyotning yangi bosqichini belgilab bermoqda.

Statista ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilga kelib iqtisodiyotning 22% raqamli texnologiyalarga bog'liq bo'lishi kutilmoqda. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'siri tobora kuchayib bormoqda. Yangi kasblarning paydo bo'lishi,

masofaviy ish shakllarining kengayishi va avtomatlashtirish tufayli ba'zi kasblarning yo'q bo'lib ketishi ushbu iqtisodiyot turlarining eng dolzarb masalalaridan biridir.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi mehnat bozorida sezilarli o'zgarishlarga olib kelmoqda. U nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratmoqda, balki mavjud kasblarni ham o'zgartirib, mehnat bozorining dinamikasini o'zgartirmoqda. Raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'siri chuqur va keng qamrovli bo'lib, u yangi imkoniyatlar bilan birga yangi muammolarni ham olib kelmoqda. Mehnat bozori talablariga moslashish uchun doimiy o'qish, texnologik ko'nikmalarni rivojlantirish va moslashuvchan bo'lish muhim ahamiyat kasb etadi. Texnologiyalar rivojlanishi natijasida an'anaviy sohalarda ishlaydigan ko'plab kasblar avtomatlashtirilmoqda yoki ular uchun talab kamaymoqda, ayni paytda esa yangi, ilgari mavjud bo'lmagan kasblar shakllanmoqda. Masalan, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va raqamli xizmatlar bilan bog'liq mutaxassisliklarga ehtiyoj ortib bormoqda. Ishlash shakli ham o'zgarib, an'anaviy to'liq stavkali ish o'rinlaridan tashqari, masofaviy ish ommalashmoqda. Bu esa xodimlarga erkinlik berishi bilan birga, barqaror ish va ijtimoiy himoya masalalarini ham dolzarb qiladi.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot mehnat bozoridagi raqobatni oshirib, yangi ko'nikmalarni egallash zaruratini tug'diradi. Raqamli savodxonlik, dasturlash, tahliliy fikrlash va moslashuvchanlik kabi qobiliyatlar yuqori baholanmoqda. Shu sababli, raqamli iqtisodiyot sharoitida ish topish va muvaffaqiyatga erishish uchun doimiy o'qish va yangi texnologiyalarga moslashish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Raqamli iqtisodiyot mehnat bozoriga quyidagi yo'nalishlarda ta'sir ko'rsatmoqda:

1. Yangi ish o'rinlari yaratilishi: Raqamli texnologiyalar yangi kasblar paydo bo'lishiga olib keldi. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar analitikasi, kiberxavfsizlik, va raqamli marketing bo'yicha mutaxassislar bozor talabidagi eng muhim kasblardan hisoblanadi. Misol uchun, Jahon Banki ma'lumotlariga ko'ra, raqamli sohalar 2030-yilgacha dunyo bo'ylab 400 milliondan ortiq yangi ish o'rni yaratishi mumkin.

2. Ish o'rinlarining avtomatlashtirilishi: Texnologiyalar va avtomatlashtirishning rivojlanishi natijasida ba'zi an'anaviy ishlar yo'qolmoqda. Jahon iqtisodiy forumi hisobotiga ko'ra, ishlab chiqarish jarayonlaridagi ishlarning 25% dan ortig'i avtomatlashtirilgan. Bu holat ishchilar uchun yangi malakalarni egallash zaruratini tug'diradi.

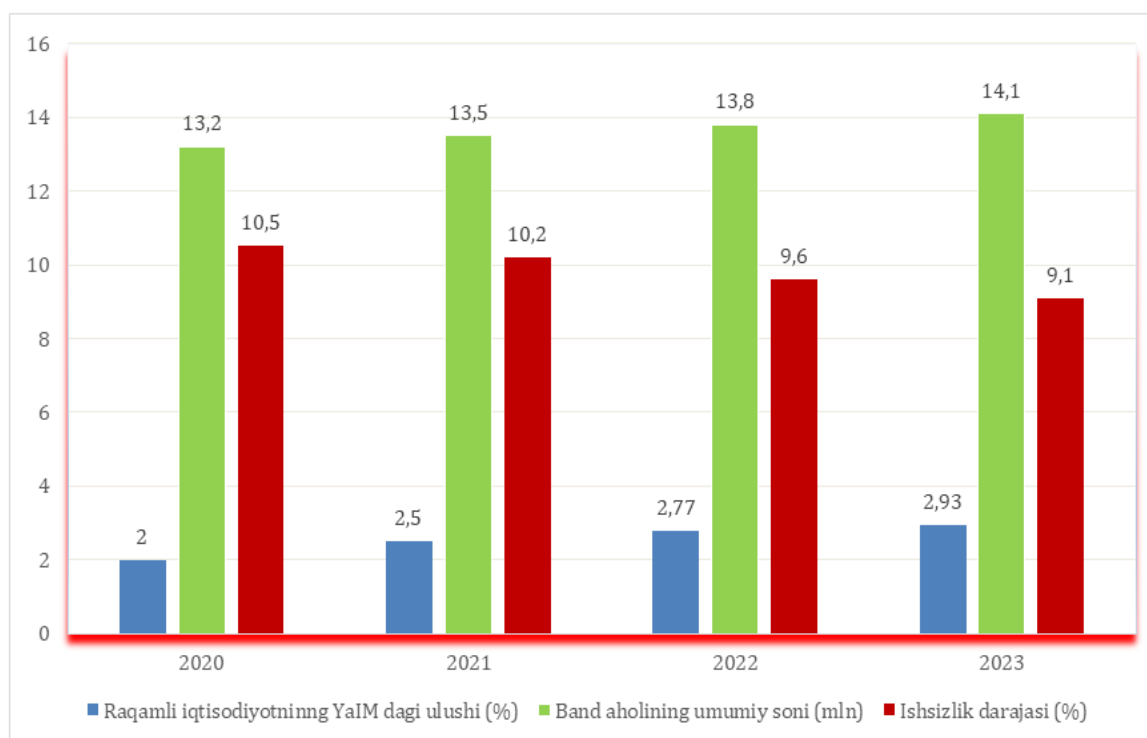
3. Masofaviy ish shakllarining kengayishi: COVID-19 pandemiyasi raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'sirini yanada kuchaytirdi. Masofaviy ishchilar soni 2020-yildan keyin 70% ga oshdi. Bugungi kunda global kompaniyalar xodimlarini dunyoning istalgan joyidan yollash imkoniyatiga ega bo'lib, bu esa ishchilarga yangi bozorlarda ishtirok etish imkonini beradi.

4. Ishchi kuchiga qo'yilayotgan talablar o'zgarishi: Raqamli iqtisodiyot yangi malakalar, jumladan, dasturlash tillarini bilish, ma'lumotlar tahlili va texnologik innovatsiyalarni tushunishni talab qiladi. OECD hisobotlariga ko'ra, 2025-yilgacha ishchi kuchining 50% yangi texnologiyalarni o'zlashtirish uchun qayta o'qitilishi lozim.

5. Raqamli tafovut muammosi: Raqamli iqtisodiyotning kengayishi bilan bog'liq muhim masalalardan biri raqamli tafovut hisoblanadi. Texnologiyalarga kirish imkoniyati cheklangan davlatlar va hududlar mehnat bozorida qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Misol uchun, Afrikada internetdan foydalanish darajasi 40% atrofida bo'lsa, Yevropada bu ko'rsatkich 90% dan oshadi.

Umuman olganda, raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'siri ikki yoqlama: bir tomondan yangi imkoniyatlar yaratilmoqda, boshqa tomondan esa muhim qiyinchiliklar ham yuzaga kelmoqda. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bir qator muammolarni ham yuzaga keltiradi. Misol uchun, raqamli tafovut – texnologiyalarga ega bo'lgan va ega bo'lmagan davlatlar yoki guruhlar o'rtasidagi iqtisodiy farq. Boshqa

1-rasm: Raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'siri

Ushbu ma'lumotlar O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida iqtisodiy faol aholi soni va band aholining umumiy soni yildan-yilga oshib borayotganini, ishsizlik darajasi esa pasayish tendensiyasini ko'rsatadi. Bu raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida yangi ish o'rinlari yaratilayotganini va mehnat bozorida ijobiy o'zgarishlar sodir bo'layotganini anglatadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2023-yilda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan qarorlar natijasida mamlakatda raqamli iqtisodiyotning yalpi ichki mahsulotdagi (YaIM) ulushini oshirishga qaratilgan qator chora-tadbirlar amalga oshirildi. Natijada, umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlar ijobiy tendensiyalarni ko'rsatdi. Jumladan, 2023-yilda O'zbekistonning yalpi ichki mahsuloti 6% ga o'sib, 1,07 kvadrillion so'mni tashkil etdi. Ushbu ko'rsatkichlarda raqamli iqtisodiyotning ulushi ham sezilarli darajada oshdi.

Raqamli iqtisodiyot rivojlanishi bilan kelajakda bir qancha muhim o'zgarishlar ham yuz berishi mumkin. Birinchidan, raqamli valyutalar va blokcheyn texnologiyalari tufayli moliyaviy tizim ancha shaffof va tezkor bo'ladi, an'anaviy bank xizmatlariga ehtiyoj kamayishi ham mumkin. Misol qilib aytganda, bankdan kredit olish uchun bankka borishga hojat qolmaydi. Natijada, an'anaviy banklarga bo'lgan ehtiyoj kamayadi. Ikkinchidan, elektron tijorat va onlayn xizmatlar yanada rivojlanib, an'anaviy savdo va xizmat ko'rsatish modellari transformatsiyaga uchraydi va tovar va xizmatlarni uyda o'tirib ham xarid qilish mumkin bo'ladi. Shuningdek, raqamli ta'lim va masofaviy ish odatiy holga aylanib, mehnat bozori va ta'lim tizimi tubdan o'zgaradi. Endilikda inson ko'plab mehnat faoliyatlarini ham onlayn tarzda yuritishi mumkin. Uchinchidan, kiberxavfsizlik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalalari yanada dolzarb bo'lib, davlatlar va korxonalar bu sohada kuchli chora-tadbirlar ko'rishga majbur bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot zamonaviy iqtisodiyotning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, mehnat bozoriga ta'sir ko'rsatmoqda. Yangi texnologiyalar ish o'rinlarini avtomatlashtirayotgan bir paytda, yangi kasblar paydo bo'lmoqda. Ishchi kuchi o'z malakasini oshirish va raqamli bilimlarni egallash orqali bu o'zgarishlarga moslashishi kerak. Hukumatlar va xususiy sektor raqamli iqtisodiyotning imkoniyatlarini to'liq amalga oshirish uchun o'qitish dasturlari va infratuzilmani rivojlantirishga e'tibor qaratishi lozim. Shu bilan birga, ijtimoiy adolatni ta'minlash va raqamli tafovutni kamaytirish uchun harakat qilish zarur. Raqamli iqtisodiyotning mehnat bozoriga ta'siri nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy rivojlanish uchun ham katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdulloev, A. J. (2023). THE ROLE AND IMPORTANCE OF STRATEGIC PLANNING IN MARKETING.
2. Абдуллаева, Х. Н. (2024). МАХАЛЛИЙ КОРХОНАЛАР ФАОЛИЯТИДА МАРКЕТИНГ ДАСТУРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING ISSN: 2996-5128 (online) | ResearchBib (IF) = 9.918 IMPACT FACTOR Volume-2| Issue-5| 2024 Published: |30-12-2024| 800 АМАЛИЁТИ ТАҲЛИЛИ ВА УНИНГ САМАРАДОРЛИК КЎРСАТКИЧЛАРИ. Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting, 4(05), 1-9.
3. Abdullayeva, H. (2024). KORXONA FAOLIYATIDA INNOVATION MARKETINGDAN FOYDALANISH. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 49(49).
4. Axrorovna, B. M. (2022). The Importance of Digitizing the Tax System. European Journal Of Business Startups And Open Society, 2(11), 1-5.

5. Giyazova, N.B. (2024). INCREAZING THE EFFICIENCY OF WASTE RECYCLING IN THE ECONOMY OF OUR COUNTRY. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 3(34), 455-461.
6. Giyazova, N.B., & Sh,B.S. (2024). ZAMONAVIY RAQAMLI IQTISODIYOTDAGI MUAMMOLAR VA CHORA-TADBIRLAR. Science and innovation, 3(Special Issue 42), 482-489.
7. Niyozova, I. N., & Shodibekov, U. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BOJXONA TIZIMINI AVTOMATLASHTIRISH. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 5(40), 619-623.
8. Niyozova, I. (2023). Digitalization-Merits And Demerits On The Whole Society. Центр Научных Публикаций (Buxdu. Uz), 38(38).
9. Tairova, M. M., Narzullayeva, G. S., & Odinayeva, N. F. (2021). Foreign Experience in Ensuring High Competitiveness of Economists in Higher Education.
10. Таирова, М. М., & Зойитов, Д. (2024). ЗНАЧЕНИЕ МАРКЕТИНГОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ. Science and innovation, 3(Special Issue 42), 371-376.
11. Hakimovna, U. M., & Muhammedrisaevna, T. M. S. (2023). Audit and Marketing Audit in Small Business and Private Entrepreneurship: The Order and Process of Inspection.
12. Sayfullayeva, M. (2023). Establishment Of Agritourism Clusters In Uzbekistan Based On The Principles Of Sustainable Tourism. Центр Научных Публикаций (Buxdu. Uz), 35(35).
13. Raxmatullayeva, F. M. (2024). MINTAQALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI. Indexing, 1(1).
14. Raxmatullayeva, F. M., & Shaxzod, J. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RESURLAR ISTE'MOLIGA TA'SIRI. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 3(34), 496-502.